

NUORET HELSINGISSÄ 2011 –TUTKIMUS

Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimus on Helsingin kaupungin tietokeskuksen, opetusviraston ja nuorisoasiainkeskuksen yhteishanke. Tutkimuksella tuotetaan tietoa nuorten vapaa-ajasta ja harrastuksista. Osa kysymyksistä koskee nuorten koulunkäyntiä ja tulevaisuuden suunnitelmia, perhettä ja muita asioita kuten yleistä viihtymistä omalla asuinalueella, vaikutusmahdollisuuksia ja ympäristöasenteita. Tutkimus jatkaa Helsingin kaupungin nuorisotutkimuksen perinteitä, sillä nuorten vapaa-aikaa on tietokeskuksessa tutkittu aiemmin myös vuosina 1982, 1990 ja 2000.

Tarkempaa tietoa tutkimuksesta löytyy Nuoret Helsingissä 2011 -tutkimuksen Internet-sivuilla, joilla voit tutustua muihin jo julkaistuihin artikkeleihin ja esittää kysymyksiä suoraan tutkijoille. Uusia artikkeleita julkaistaan sivuilla viikoittain. Tulokset julkaistaan tutkimusraporttina vuoden 2012 aikana Helsingin kaupungin tietokeskuksen tutkimuksia -sarjassa.

Tutkimusaineisto koostuu peruskoulun 5.–9. luokkalaisten ja lukion 1. ja 2. vuositasen oppilaiden, eli iältään 11–19-vuotiaiden vastauksista 42 koulusta eri puolelta Helsinkiä.

Yhteystiedot:

Tutkija Vesa Keskinen,
puh. 040 334 4784,
vesa.keskinen(at)hel.fi

**Projektitutkija
Anna Sofia Nyholm,**
puh. 040 334 4785,
sofia.nyholm(at)hel.fi

**Nuoret Helsingissä 2011
-tutkimuksen internet-sivut:**
[http://www.hel2.fi/tietokeskus/
Nuoret_Helsingissa_2011/](http://www.hel2.fi/tietokeskus/Nuoret_Helsingissa_2011/)

**Helsingin kaupungin
tietokeskuksen internet-sivut:**
<http://www.hel.fi/hki/Tieke/fi/Etusivu>

KOULUNKÄYNTI ON NUORTEN TYÖTÄ

Koulunkäynnistä pitäminen

Nuorten työpaikka on koulu. Kysymys ”Mitä pidät koulunkäynnistä tällä hetkellä?” esitettiin jo vuoden 2000 tutkimuksessa. Tuolloin pohdin (Keskinen 2001, 85), mikä on ”normaalia” työstä pitämistä. Onko edes toivottavaa, että kaikki pitäisivät koulunkäynnistä? Nuorilla täytyy olla myös muita elämänalueita, jotka kiinnostavat. Vastenmielisyys mennä kouluun tai peräti koulupelko ovat tietenkin toinen juttu.

Koulunkäynnistä pitävien osuus vastaajista oli keväällä 2011 täysin sama kuin reilut kymmenen vuotta sitten. Helsingin koulu-
laisista puolet (49 %) piti koulunkäynnistä ja reilu kolmannes (36 %) ei. Yleinen arvio tai veikkaus on ehkä enemmänkin se, että koulusta pitämättömien osuudet olisivat kasvaneet. Tulos kertoo suomalaisen koulujärjestelmän onnistumisesta.

Koulussa viihtymisestä kertovan tuloksen voi tulkita niinkin, että koulu tarjoaa monille nuorille vakaan ja säännöllisen paikan aikuisineen ja kevyen yhteisöllisyyden kavereineen, kun muutoin elämä on aika irtonaista liikkumista arjen sirpaleisten fyysisten ja digitaalisten rakenteiden jatkuvasti muuttuvassa maastossa.

Kysyin kymmeneltä sattumanvaraiselta aikuiselta, kuinka he luulivat nuorten vastanneen puheena olleeseen koulunkäyntikysymykseen. Seitsemän kymmenestä arveli, että koulunkäynnistä pidettiin 2011 vähemmän kuin vuonna 2000. Pessimismi kumpusi osin mediasta – positiivisia uutisia koulumaailmasta on niukasti. Osa peilasi mielipidettään (omassa) työelämässä tapahtuneisiin heikennyksiin.

Kevään 2012 aikana helsinkiläisiltä 18–70-vuotiailta kysyttiin tyytyväisyyttä julkisiin palveluihin ja asumiseen Helsingissä. Kyselyyn vastasi 1 563 henkilö. Tässä niin sanotussa kuntapalvelututkimuksessa esitettiin myös kysymys: ” Millainen mielikuva tai näkemys teillä on Helsingin koululaisten viihtymisestä koulussa?” Aikuisten käsitykset nuorten koulussa viihtymisestä olivat kaikin puolin varovaisempia kuin itse koululaisten.

Nuorten 11–19-vuotiaiden koulusta pitäminen 2011 ja aikuisten 18–70-vuotiaiden arviot asiasta Helsingissä 2012

	Hyvin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	Ei osaa sanoa	%	N
Nuoret 2011	9,8	38,8	27,2	9,1	15	100	1355
Aikuiset 2012	2,6	54,4	18,9	0,6	23,5	100	1517

Taulukko 1. Koulunkäynnistä pitäminen (11–19-vuotiaat) Helsingissä vuosina 2011 ja 2000

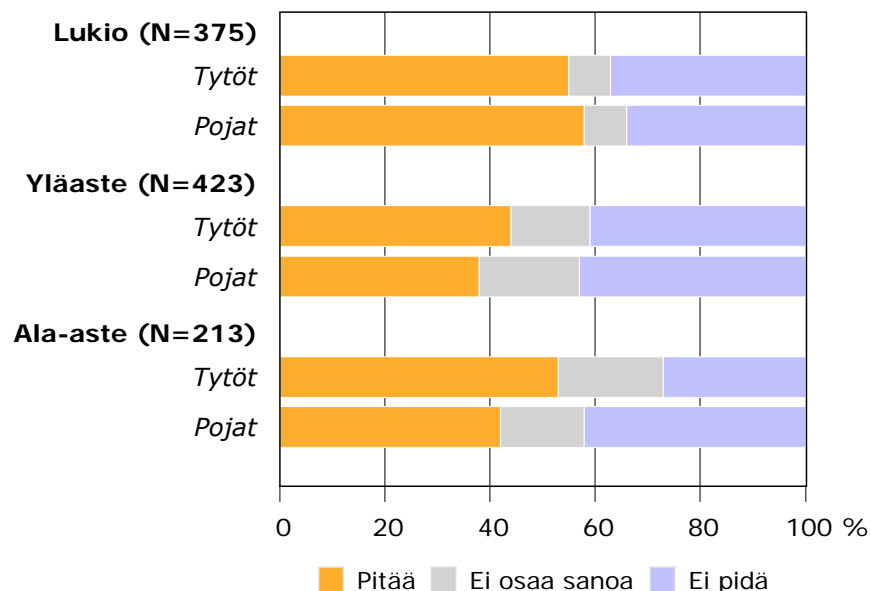
	Hyvin paljon	Melko paljon	Melko vähän	Ei lainkaan	Ei osaa sanoa	%	N
2011	9,8	38,8	27,2	9,1	15,0	100	1 355
2000	9,4	37	31,4	7,3	14,9	100	2 496

Vastaajaryhmien käsitykset lähentyneet toisiaan

Tytöillä ja pojilla sekä eri-ikäisillä vastaajilla oli jossain määrin erilainen tulkinta koulun roolista ja kiinnostavuudesta. Vuonna 2000 tytöt pitivät koulunkäynnistä selvästi enemmän kuin pojat (tytöistä 54 %, pojista 41 %). Nyt tämä ero on kaventunut ja lukion puolella pojat ovat jo tyttöjä ”kouluorientoituneempia”.

Vuonna 2000 suurin koulutyytyväisyys oli ala-asteella. Keväällä 2011 eniten opiskelustaan pitäviä oli lukiossa. Yläasteella koulusta pitäviä ja koulusta pitämättömiä oli yhtä paljon. Yläasteen pojissa oli kuitenkin enemmän koulusta pitämättömiä kuin pitäviä. Vuonna 2000 yläasteen pojista peräti 49 % ei ”digannut koulua”. Vuonna 2011 vastaava osuus oli 42 %. Tässä suhteessa tilanne on muuttunut parempaan suuntaan. Vuonna 2000 tulkitsin ”kouluviihtyvyyden logiikkaa” seuraavasti (Keskinen 2001, 85): ”Ala-asteella koulu on vielä uutta, eikä siihen ole vielä kyllästytty. Yläasteella tilanne on toinen. Oppilaat ovat murrosikäisiä 13–15-vuotiaita, jolloin koulukulttuurikin saattaa olla koulukielteisempi, koulunkäynnistä pitäminen ei kuulu julkilausuttaviin asioihin. Lukiossa ollaan luonnollisesti motivoituneempia ”opiskelijoita” – ollaanhan sinne itse hakeuduttu. Lukiolaisilla on asiasta myös varmin kanta – ei osaa sanoa vastausten osuus on heillä pienin.” Vanha tulkinta pitää edelleen paikkaansa.

Kuvio 1. Koulunkäynnistä pitäminen kouluasteen ja sukupuoli mukaan 2011 (N=1355)

Helsingin ruotsinkieliset nuoret viihtyivät koulussa vuoden 2000 tutkimuksen mukaan selvästi muita paremmin (Keskinen 2001, 86). Keväällä 2011 tätä eroa ei enää ollut. Sama koski ulkomaalaistaustaisia nuoria, jotka olivat vielä vuonna 2000 jonkin verran tyytyväisempiä koulunkäyntiinsä kuin kantaväestön nuoret.

Arvio omasta koulumenestyksestä

Nuorista kaksi kolmesta (68 %) arvio koulumenestyksensä hyväksi (kiitettävä + hyvä) ja joka neljäs tyydyttäväksi (tyydyttävä + huono).

Mitä pidemmällä koulunkäynnissä ollaan, sitä varovaisemmaksi arvioit tulevat. Ala-asteen oppilaista 78 % piti koulumenestystään hyvänä. Yläasteella vastaava osuus oli 66 % ja lukiossa 57 %. Yläasteen tytöt arvioivat omaa koulumenestystään hieman paremmaksi kuin pojat. Ala-asteella ja lukiossa tätä eroa ei ollut.

Sama kysymys esitettiin myös vuoden 2000 tutkimuksessa (ks. Keskinen 2001, 88, 180). Jotakin mielenkiintoista koulumaa-ilmassa on tapahtunut reilussa kymmenessä vuodessa. Nykynuoret arvioivat koulumenestystään paremmaksi kuin nuoret vuonna 2000. Eniten on lisääntynyt poikien itsevarmuus. Molemmat tulokset ovat tilastollisesti merkitseviä ($p < 0,01$). Huomionarvoista on myös se, että nyt koulumenestystä arvioidaan selvästi useammin arvosanalla kiitettävä kuin vuonna 2000.

Taulukko 2. Arvio omasta koulumenestyksestä (%) kielen ja luokka-asteen mukaan Helsingissä 2011

	Kiitet- tävä	Hyvä	Tyydyt- tävä	Huono	EOS	HYVÄ	%	N
Kaikki	22	46	24	5	3	68	100	1 353
Ala-aste	24	55	14	3	5	78	100	520
Yläaste	27	39	25	7	3	66	100	424
Lukio	13	44	36	6	2	57	100	375
Ruotsinkieliset yhteensä								
	12	57	24	3	4	69	100	192
Ulkomaalaistaustaiset yhteensä								
	19	44	28	6	4	63	100	218

Taulukko 3. Arviot koulumenestyksestä (%) vuosina 2011 ja 2000 sukupuolen mukaan, 11–19-vuotiaat

	Kiitet- tävä	Hyvä	Tyydyt- tävä	Huono	EOS	HYVÄ	%	N
Kaikki								
2011	22	46	24	5	3	68	100	1 353
2000	15	43	30	7	5	58	100	2 502
Tytöt								
2011	22	47	23	4	3	69	100	768
2000	17	46	27	6	4	63	100	1 315
Pojat								
2011	21	45	25	6	4	66	100	585
2000	13	40	34	8	5	53	100	1 187

Kouluolot

Kouluoloihin liittyen nuorilta kysyttiin yhdeksän väittämää koulu-työskentelystä, luokassa kuulluksi tulemisesta ja koulukiusaamisesta. Väittämistä neljä olivat samoja kuin vuoden 2000 tutkimuksessa. Näiden väittämien osalta voidaan todeta, että Helsingin kouluissa on selvästi tehty töitä nuorten osallisuuden lisäämiseksi.

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksista tarkemmin myöhemmin julkaistavassa Anna Sofia Nyholmin artikkelissa.

Taulukko 4. Koulutyöskentelyä koskeviin väittämiin vastaaminen vuonna 2000 (N=2 528) ja 2011 (N=1 338), 11-19-vuotiaat

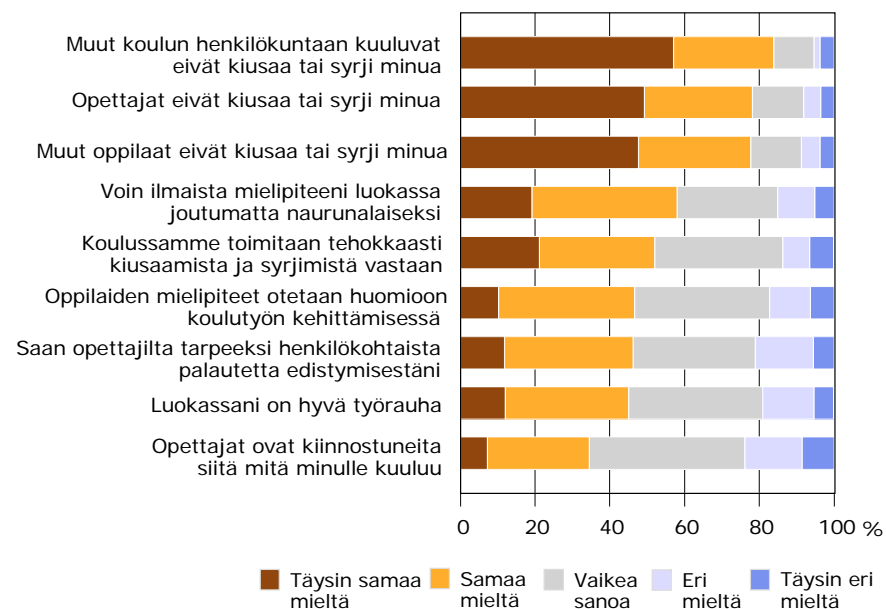
	Samaa mieltä		Eri mieltä		Vaikea sanoa		Yhteensä, %	
	2000	2011	2000	2011	2000	2011	2000	2011
Luokassani on hyvä työrauha	47	45	21	19	32	36	100	100
Opettajat ovat kiinnostuneita siitä mitä minulle kuuluu	25	34	30	24	45	42	100	100
Voin ilmaista mielipiteeni luokassa joutumatta naurunalaiseksi	54	58	20	15	26	27	100	100
Oppilaiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön kehittämisessä	36	47	25	17	40	36	100	100

Kysytyjen asioiden joukossa oli vaihtoehtona myös se, että opettajat tai koulun muu henkilökunta olisi kiusaajan tai syrjijän roolissa. Tätä näkökulmaa ei ole tietävästi aiemmin huomioitu esimerkiksi kouluterveyskyselyjen kouluoloja koskevissa tarkasteluissa. Onneksi asia ei ole myöskään ajankohtainen, sillä vain hyvin harva nuori kertoi opettajien kiusaavan tai syrjivän heitä.

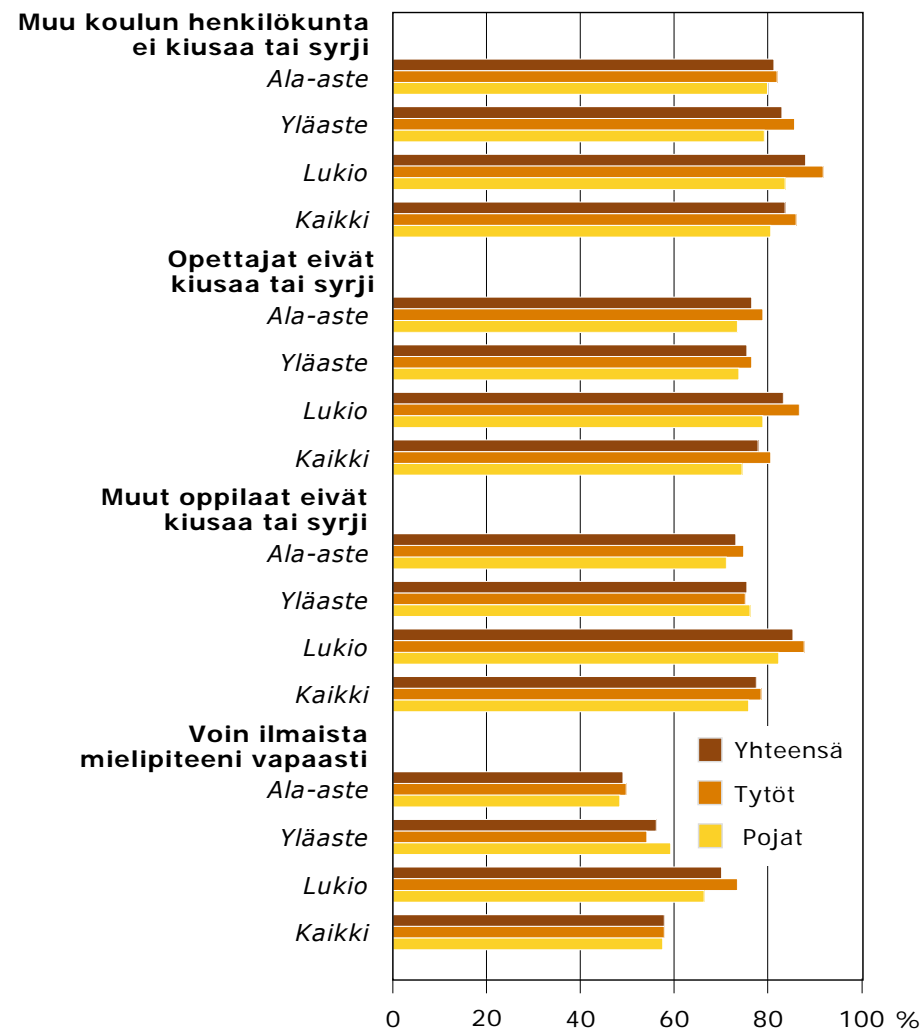
Väittämät jakautuvat karkeasti kahteen ryhmään. Niihin, joiden kanssa yli puolet vastaajista oli samaa mieltä (viisi väittämää). Neljä väittämää oli sellaisia, joihin oli ilmeisen vaikea vastata (reilun kolmanneksen mielestä).

On huomattava, että väittämät, joiden kanssa oltiin harvemmin samaa mieltä, olivat sellaisia, joihin ei osattu läheskään aina ottaa kantaa. Väittämiin vastattiin yllättävän samalla tavalla iästä tai sukupuolesta riippumatta. Esimerkkinä tästä seuraavat tarkastelut.

Kuvio 2. Opetusta ja luokkatilannetta koskeviin väittämiin vastaaminen Helsingissä 2011, 11-19-vuotiaat (N=1 338)

Kuvio 3. Väittämien kanssa samaa mieltä oleminen sukupuolen ja luokka-asteen mukaan

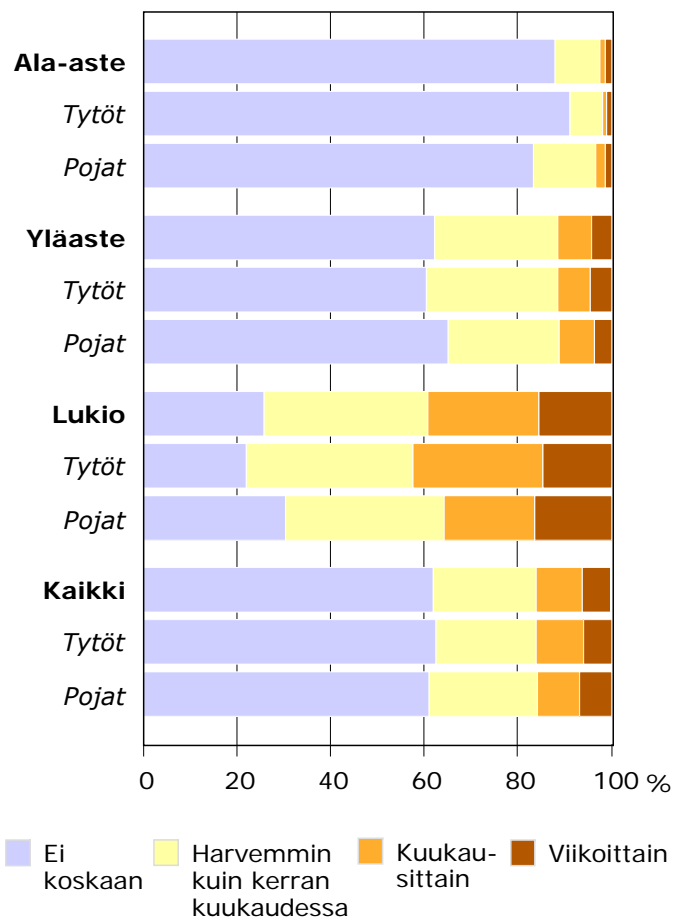
”Lintsaatko koulusta (vaikka vain yhden tunnin)?”

Helsingin 11–19-vuotiaista nuorista 38 % kertoi lintsanneensa joskus koulutunneilta. Ala-asteella lintsaminen oli hyvin harvinaista eikä se ollut kovin yleistä yläasteellakaan. Lukiossa tilanne oli toinen. Luokaton lukio on ryhmadynamiikaltaan aivan toisenlainen kuin peruskoulun luokka. Luokkatovereiden sosiaalinen kontrolli ei juuri pääse vähentämään poissaoloja.

Ulkomaalaistaustaiset nuoret harrastavat jonkin verran vähemmän luvattomia poissaoloja kuin kaikki vastaajat. Ruotsinkielisten koulujen oppilaat eivät poikenneet lintsamisen suhteen suuntaa taikka toiseen.

Lintsamista koskeva kysymys esitettiin myös vuoden 2000 kyselyssä. Tuolloin 12–18-vuotiaista nuorista 63 % oli joskus lintsanut tunneilta. Osuus oli huomattavasti suurempi kuin vuonna 2011. Mikä selittää lintsamisen vähentymisen? On paljon mahdollista, että eri tutkimusvuosien kysymyksen erilainen sanamuoto selittää tuloksen. Vuonna 2000 kysymys kuului muodossa **”Kuinka usein lintsaat koulusta? (vaikka vain yhden tunnin)”**. Tämä sanamuoto pitää ehkä sisällään ajatuksen, että kaikki lintsaa?

Kuvio 4. Koulusta lintszaamisen useus luokka-asteen ja sukupuolen mukaan 2011

Koulupelko

Kysymys "Kuinka usein tunnet koulupelkoa? (esimerkiksi kiusaamisen tai huonon koulumenestyksen vuoksi)" esitettiin sekä vuoden 2000 että vuoden 2011 kyselyssä. Lähimenneisyyden traagiset koulutapahtumat ja niiden mahdollisesti aiheuttamat pelot eivät siten suoranaisesti sisälly kysymyksen aihepiiriin.

Taulukko 5. Kuinka usein koulupelkoa oli koettu vuosina 2011 ja 2000, 11–19-vuotiaat

	Ei koskaan	Joskus	Usein	EOS	%	N	On ollut koulupelkoa, %
Kaikki							
2011	66	23	5	5	100	1 308	28
2000	70	22	3	5	100	2 409	25
Tytöt							
2011	62	27	6	5	100	754	33
2000	67	24	3	6	100	1 245	27
Pojat							
2011	72	18	4	6	100	554	22
2000	74	20	2	4	100	1 164	22

Koulupelko ei ole vähentynyt eikä lisääntynyt kymmenessä vuodessa. Vuonna 2011 nuorista 28 % oli kokenut joskus koulupelkoa. Vuonna 2000 tämä osuus oli 25 %. Tyttöillä kouluun menoa pelkäävien osuus kasvoi kuudella prosenttiyksiköllä. Mainitut erot eivät ole kuitenkaan tilastollisesti merkitseviä. Ne saattavat siis selittyä myös tutkimusvuosien otoskokojen erilaisuudesta.